

ISSN 2786-6734 (Print)
ISSN 2786-6742 (Online)

Закарпатський угорський інститут імені Ф. Ракоці ІІ

Acta Academiae Beregsasiensis. Economics

Науковий журнал

Випуск 4

Берегове 2023

"Acta Academiae Beregsasiensis. Economics" засновано у листопаді 2021 р. та видається за рішенням Вченої ради Закарпатського угорського інституту імені Ф.Ракоці ІІ.

Науковий журнал виходить два рази на рік.

Видання включено до «Переліку наукових фахових видань України, в яких можуть публікуватися результати дисертаційних робіт на здобуття наукових ступенів доктора і кандидата наук» Категорії «Б», наказом Міністерства освіти і науки України № 768 від 20.06.2023 р.

Рекомендовано до друку Вченою радою Закарпатського угорського інституту імені Ф.Ракоці ІІ (протокол №12 від 20.12.2023 р.)

Редакційна колегія:

Головний редактор – *Бачо Роберт*, д.е.н., професор, завідувач кафедри обліку і аудиту, ЗУІ імені Ф. Ракоці ІІ, Україна;

Перший заступник головного редактора – *Пойда-Носик Ніна*, д.е.н., професор, професор кафедри обліку і аудиту, ЗУІ імені Ф. Ракоці ІІ, Україна;

Заступник головного редактора, відповідальний редактор – *Макарович Вікторія*, к.е.н., доцент, доцент кафедри обліку і аудиту, ЗУІ імені Ф. Ракоці ІІ, Україна;

Заступник головного редактора, відповідальний секретар – *Лоскоріх Габрієлла*, доктор філософії з обліку і оподаткування, заступник завідувача кафедри обліку і аудиту, ЗУІ імені Ф. Ракоці ІІ, Україна.

Члени редакційної колегії:

Орлов Ігор – д.е.н., професор, академік Академії економічних наук України, ЗУІ імені Ф. Ракоці ІІ, Україна;

Внукова Наталія – д.е.н., проф., заслужений економіст України, професор кафедри митної справи та фінансових послуг, Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця, Україна;

Коваленко Юлія – д.е.н, проф, завідувач кафедри фінансових ринків та технологій, Державний податковий університет, Україна; *Бондарук Таїсія* – д.е.н, проф, заслужений економіст України, завідувач кафедри фінансів, банківської справи та страхування, Національна академія статистики, обліку та аудиту, Україна;

Завербний Андрій – д.е.н, проф., професор кафедри зовнішньоекономічної та митної діяльності Національного університету «Львівська політехніка», Україна; *Вдовенко Наталія* – д.е.н., проф., завідувач кафедри глобальної економіки, Національний університет біоресурсів і природокористування України, Україна;

Новіченко Людмила – к.е.н, доц., доцент кафедри обліку, аудиту та оподаткування, Національна академія статистики, обліку та аудиту, Україна; *Живко Зінаїда* – д.е.н, проф., ректор Академії економіки і педагогіки, Чеська Республіка; *Феньвеш Вероніка* – габлітований доктор наук з галузі економіки, проф., Дебреценський університет, Угорщина; *Махова Рената* – габлітований доктор наук з галузі економіки, доц., проректор, Університет Й. Шельє, Словацька Республіка; *Ілеш Балінт Чобо* – к.е.н, проф., Університет Яноша Наймана, Угорщина; *Дунай Анна* – доктор філософії з галузі економіки, проф., Університет Яноша Наймана, Угорщина; *Петі Мартон* – доктор наук з галузі економіки, віце-президент, Національний інститут стратегічних досліджень Угорщини, доцент кафедри соціально-економічної географії та планування міста, Університет Корвінус, Угорщина; *Сас Левенте* – доктор наук з галузі економіки, проф., заступник декана факультету Економіки та бізнес-адміністрування, Клужький університет імені Бабеша-Бойяї, Румунія.

УДК 330

A19

Acta Academiae Beregsasiensis. Economics : наук. журн. / редкол. : Р. Бачо, Н. Пойда-Носик, В. Макарович; Закарпат. угор. ін-т імені Ф. Ракоці ІІ. Берегове, 2023. Вип. 4. (2023). 694 с. Текст укр., англ., угор.

Науковий журнал „Acta Academiae Beregsasiensis. Economics” розрахований на науковців, докторантів, аспірантів, практиків та широкого кола читачів, які цікавляться проблематикою в галузі економічних наук. Статті публікуються на умовах міжнародної ліцензії [Creative Commons Attribution 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/).

Публікація видання здійснюється за сприяння Інституту Стратегічних Досліджень Угорщини.

Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації

Серія КВ №25089-15029Р від 08.11.2021 р.

Засновник наукового журналу:

Закарпатський угорський інститут імені Ференца Ракоці ІІ.

Адреса: 90202 м. Берегове, пл. Кошута, буд.6.

Офіційний сайт наукового журналу:

<https://aab-economics.kmf.uz.ua/aabe>

NEMZETSTRATÉGIAI KUTATÓINTÉZET

ISSN 2786-6734 (Print)

ISSN 2786-6742 (Online)

© Закарпатський угорський інститут імені Ференца Ракоці ІІ, 2023

ISSN 2786-6734 (Print)
ISSN 2786-6742 (Online)

II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola

Acta Academiae Beregsasiensis. Economics

Tudományos folyóirat

4. szám

Beregszász 2023

Az "Acta Academiae Beregsasiensis. Economics" tudományos folyóirat 2021-ben lett alapítva, és a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola Tudományos Tanácsa határozata alapján jelenik meg.

A tudományos folyóirat évente kétszer jelenik meg.

A **Folyóirat** az Ukrán Oktatási és Tudományos Minisztérium 2023. június 20-án kelt 768. számú rendelete alapján **„B” kategóriájú folyóiratnak minősül**, melyben publikálhatóak az ukrainai fokozatszerzéshez szükséges tudományos eredmények.

Kiadáshoz ajánlotta a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola Tudományos Tanácsa
(2023. december 20-i 12. sz. jegyzőkönyv)

Szerkesztőbizottság:

Főszerkesztő – Prof. Dr. Bacsó Róbert, közgazdaságtudományok nagydoktora, professzor, Számvitel és Auditálás Tanszék vezetője, II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola, Ukrajna.

Általános főszerkesztő-helyettes – Prof. Dr. Pojda-Noszik Nina, közgazdaságtudományok nagydoktora, professzor, Számvitel és Auditálás Tanszék professzora, II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola, Ukrajna.

Főszerkesztő-helyettes, felelős szerkesztő – dr. Makarovics Viktória, közgazdaságtudomány kandidátusa, egyetemi docens, Számvitel és Auditálás Tanszék docense, II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola, Ukrajna.

Főszerkesztő-helyettes, felelős titkár – dr. Loszkorih Gabriella, PhD, tanszékvezető-helyettes, Számvitel és Auditálás Tanszék, II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola, Ukrajna.

Szerkesztőbizottság:

Prof. Dr. Orlov Igor – közgazdaságtudományok nagydoktora, professzor, az Ukrainai Közgazdaságtudományi Akadémia akadémikusa, II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola, Ukrajna; **Prof. Dr. Vnukova Natália** – közgazdaságtudományok nagydoktora, professzor, Ukrajna érdemesült közgazdásza, Vám és Pénzügyi Szolgáltatások Tanszék professzora, Szemen Kuznyec Harkovi Nemzeti Gazdaságtudományi Egyetem, Ukrajna; **Prof. Dr. Kovalenko Julia** – közgazdaságtudományok nagydoktora, professzor, Pénzügyi Piacok és Technológiák Tanszék vezetője, Állami Adóegyetem, Ukrajna; **Prof. Dr. Bondáruk Tajiszija** – közgazdaságtudományok nagydoktora, professzor, Ukrajna tiszteletbeli közgazdásza, Pénzügyek, Bank és Biztosítás Tanszék vezetője, Nemzeti Statisztikai, Számviteli és Auditálási Akadémia, Ukrajna; **Prof. Dr. Záverbuij András** – közgazdaságtudományok nagydoktora, professzor, Külgazdasági és Vámtevékenység Tanszék professzora, Lembergi Nemzeti Politechnikai Egyetem, Ukrajna; **Prof. Dr. Vdovenko Natália** – közgazdaságtudományok nagydoktora, professzor, Globális Közgazdaság Tanszék vezetője, Ukrajna Nemzeti Bioerőforrás- és Természetgazdálkodási Egyetem, Ukrajna; **dr. Novicsenko Ljudmila** – közgazdaságtudományok kandidátusa, egyetemi docens, Számvitel, Auditálás és Adózás Tanszék docense, Nemzeti Statisztikai, Számviteli és Auditálási Akadémia, Ukrajna; **Prof. Dr. Zsivko Zinaida** – közgazdaságtudományok nagydoktora, professzor, rektor, Közgazdasági és Pedagógiai Akadémia, Csehország; **Dr. habil. Fenyves Veronika** – PhD, egyetemi tanár, tanszékvezető, oktatási dékánhelyettes, Gazdaságtudományi Kar, Számviteli és Pénzügyi Intézet, Controlling Tanszék, Debreceni Egyetem, Magyarország; **Dr. habil. Ing. Machová Renáta** – PhD, rektorhelyettes, egyetemi docens, Selye János Egyetem, Szlovákia; **Prof. Dr. Illés Bálint Csaba** – PhD, egyetemi tanár, Neumann János Egyetem, Magyarország; **Prof. Dr. Dunai Anna** – PhD, egyetemi tanár, Neumann János Egyetem, Magyarország; **Dr. Péti Márton** – PhD, Nemzetstratégiai Kutatóintézet, elnökhelyettes; egyetemi docens, Gazdaságföldrajz és városfejlesztés tanszék, Budapesti Corvinus Egyetem, Magyarország; **Prof. Dr. Szász Levente** – PhD, egyetemi tanár, dékánhelyettes, Közgazdaság- és Gazdálkodástudományi Magyar Intézet, Babeş-Bolyai Tudományegyetem, Románia.

ETO 330

A19

Acta Academiae Beregsasiensis. Economics: tudományos folyóirat / szerk.: R. Bacsó, N. Pojda-Noszik, V. Makarovics. II. RFKMF. Beregszász, 2023. 4. szám (2023). 694 c.

Az „Acta Academiae Beregsasiensis. Economics” tudományos folyóiratban a doktoranduszok, posztgraduális hallgatók, kutatók és gyakorlati szakemberek tudományos kutatásait tesszük közzé. A tanulmányok [Creative Commons Attribution 4.0.](#) c. nemzetközi licence alapján jelennek meg

Az "Acta Academiae Beregsasiensis. Economics" megjelenésében együttműködő partner volt a Nemzetstratégiai Kutatóintézet.

*A nyomtatott tömegtájékoztatói eszközök állami nyilvántartásba vételéről szóló igazolás száma
KB 25089-15029P 2021. november 8.*

Tudományos folyóirat alapítója:

II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola

Cím: 90202, Beregszász, Kossuth tér 6.

A tudományos folyóirat hivatalos honlapja:

<https://aab-economics.kmf.uz.ua/aabe>

NEMZETSTRATÉGIAI KUTATÓINTÉZET

ISSN 2786-6734 (Print)

ISSN 2786-6742 (Online)

© II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola, 2023

ISSN 2786-6734 (Print)
ISSN 2786-6742 (Online)

**Ferenc Rakoczi II Transcarpathian Hungarian College
of Higher Education**

Acta Academiae Beregsasiensis. Economics

Scientific journal

Volume 4

Berehove 2023

„Acta Academiae Beregsasiensis. Economics” was founded in November, 2021 and is published by the decision of the Academic Council of the Ferenc Rakoczi II Transcarpathian Hungarian College of Higher Education.

The scientific journal is published twice a year.

The journal is included in Category "B" according to the "List of scientific professional editions of Ukraine, in which the results of dissertations for the degree of Doctor of Science and Ph.D. can be published", by order of the Ministry of Education and Science of Ukraine No. 768 dated 20.06.2023.

Recommended for publication by the Academic Council of the Ferenc Rakoczi II Transcarpathian Hungarian College of Higher Education (protocol No. 12 dated December 20, 2023)

Editorial board:

Editor-in-Chief – *Bacho Robert*, Doctor of Economics, Professor, Head of the Department of Accounting and Auditing, FR II THCHE, Ukraine;

First Deputy Editor-in-Chief – *Poyda-Nosyk Nina*, Doctor of Economics, Professor, Professor at the Department of Accounting and Auditing, FR II THCHE, Ukraine;

Deputy Editor-in-Chief, managing Editor – *Makarovykh Viktoriia*, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor, Associate Professor at the Department of Accounting and Auditing, FR II THCHE, Ukraine.

Deputy Editor-in-Chief, responsible secretary – *Gabriella Loskorikh*, Candidate of Economic Sciences, Deputy Head of the Accounting and Auditing Department, FR II THCHE, Ukraine

Editorial Board Members:

Ihor Orlov - Doctor of Economics, Professor, Academician of the Academy of Economic Sciences of Ukraine, FR II THCHE, Ukraine; *Nataliia Vnukova* – Doctor of Economics, Professor, Honored Economist of Ukraine, Professor at the Department of Customs Affairs and Financial Services, Symon Kuznets Kharkiv National University of Economics, Ukraine; *Yuliia Kovalenko* - Doctor of Economics, Professor, Head of the Department of Financial Markets and Technologies, State Tax University, Ukraine; *Taisiia Bondaruk* - Doctor of Economics, Professor, Head of the Department of Finance, Banking and Insurance, National Academy of Statistics, Accounting and Audit, Ukraine; *Andrij Zaverbnyj* - Doctor of Economics, Professor, Professor at the Department of Foreign Trade and Customs of the Lviv Polytechnic National University, Ukraine; *Natalia Vdovenko* - Doctor of Economics, Professor, Head of the Department of Global Economy, National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine, Ukraine; *Liudmyla Novichenko* – Candidate of Economic Sciences, Associate Professor, Associate Professor at the Department of Accounting, Auditing and Taxation, National Academy of Statistics, Accounting and Audit, Ukraine; *Zinaida Zhyvko*– Doctor of Economics, Professor, Rector, Academy of Economics and Pedagogy, Czech Republic; *Fenyves Veronika* - Habilitated Doctor of Sciences in Economics, Head of the Department of Controlling, University of Debrecen, Hungary; *Makhova Renata* - Habilitated Doctor of Sciences in Economics, Associate Professor, Vice-rector, J. Selye University, Slovak Republic; *Illés Bálint Csaba* – Candidate of Sciences in Economics, Professor, John von Neumann University, Hungary; *Dunay Anna* – Doctor Philosophy in Economics, Professor, John von Neumann University, Hungary; *Peti Marton* - Doctor Philosophy in Economics, vice-president, Research Institute for National Strategy, Hungary; associate professor, Department of Geography and Planning, Corvinus University of Budapest, Hungary; *Szász Levente* – Doctor of Management, Professor, Deputy Dean at the Faculty of Economics and Business Administration, Babeş-Bolyai University, Romania.

UDC 330

A19

Acta Academiae Beregsasiensis. Economics: scientific journal / editor. : R. Bacho, N. Poyda-Nosyk, V. Makarovykh. FR II THCHE. Berehove, 2023. Vol. 4. (2023) 694 p. Text Ukrainian, English, Hungarian.

Scientific journal „Acta Academiae Beregsasiensis. Economics” intended for scientists, doctoral students, post-graduate students, practitioners and a wide range of readers who are interested in issues in the field of economic sciences. Articles are published under the terms of the [Creative Commons Attribution 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/) International License.

Publication of the scientific journal "Acta Academiae Beregsasiensis. Economics" is carried out with the assistance of the Research Institute for National Strategy.

*State registration certificate of a printed mass media
Series KB No. 25089-15029P dated November 8, 2021.*

The founder of the scientific journal is

Ferenc Rakoczi II Transcarpathian Hungarian College of Higher Education.

Correspondence address: Kossuth sq.6, Berehove

The official website of the scientific journal:

<https://aab-economics.kmf.uz.ua/aabe>

NEMZETSTRATÉGIAI KUTATÓINTÉZET

ISSN 2786-6734 (Print)

ISSN 2786-6742 (Online)

© Ferenc Rakoczi II Transcarpathian Hungarian College of Higher Education, 2023

ЗМІСТ

РОЗДІЛ 1.

НАЦІОНАЛЬНА ТА РЕГІОНАЛЬНА ЕКОНОМІКА

Пойда-Носик Н., Бачо Р. Оцінка перспектив бізнесу в автомобільній промисловості України: національні та регіональні аспекти розвитку галузі	19
Атамас О. Інвестиційна привабливість регіонів України: проблематика, рекомендації, перспективи	29
Венгер В., Романовська Н., Шейко О. Кон'юнктурні особливості українського ринку круп	37
Шалаї К., Максим Дьєрдьє Надь Т. Аналіз економічної просторової структури: фокус на Великобританію	51
Кравченко О., Бадай А. Роль державного регулювання оплати праці	60
Кривенко Н. Оцінка міжнародної економічної інтеграції: методичні підходи з виділенням агропродовольчих ринків	70
Перевода Ю. Оцінка конкурентоспроможності господарств у виробництві продукції тваринництва через призму показників імпорту та експорту	80
Похиленко Н. Права інтелектуальної власності як стримуючий чинник інноваційної активності в сільському господарстві	92
Пушкар Т., Славута О. Сприйняття процесів цифровізації мешканцями як основа впровадження програм збалансованого розвитку міст	107
Самусевич Я., Теницька І., Рудиченко А. Оцінювання впливу екологічного контролю на забезпечення раціонального природокористування в Україні	118
Сидоренко Є. Проблеми цифрової трансформації територіальних громад та шляхи їх вирішення	134
Харченко Н. Деякі аспекти соціально-економічних детермінант здоров'я	144
Усата Н. Концептуальні основи циркулярної економіки в сільському господарстві	153
Шапуров О. Промислові інновації: інтернет речей, блокчейн, цифровий двійник	164
Шуба М., Шуба О. Світовий ринок легкових автомобілів: особливості та тенденції розвитку	178

РОЗДІЛ 2. ФІНАНСИ ТА БАНКІВСЬКА СПРАВА

Журавльова І. Фінансовий менеджмент в сучасному вимірі	188
Балінтова М. Вивчення зв'язку між зеленим банківським маркетингом і лояльністю до банку на прикладі словацьких клієнтів	205
Богріновцева Л., Бондарук О., Ключка О. Фінансова безпека страхового ринку: теоретичний аспект	216
Поті Б., Сока К., Потокі Л. Застосовність моделей прогнозування банкрутства в секторі роздрібної продовольчої продукції західної Угорщини	227
Даудова Г., Грінько А. Еволюція процесів цифровізації в діяльності фінансових органів місцевого самоврядування в Україні	240
Жиглей І., Лайчук С., Поліщук І. Бібліографічний аналіз публікацій щодо соціального інвестування за даними платформи Web of Science	253
Заїчко І. Особливості та основні напрями грошово-кредитної політики України в умовах воєнного стану	264
Орехова К., Головко О. Вибір організаційно-економічного механізму забезпечення фінансової безпеки газорозподільних підприємств	277
Татаринцева Ю., Юр'єва І., Назарова Т. Вплив розвитку соціальної відповідальності та сталого цифрового маркетингу на фінансову складову бізнес-процесів в умовах цифрової економіки	293
Шишкіна О. Вплив фінтех інновацій на глобальні валютні ринки	307
Ярошевич Н. Рівень фінансової децентралізації місцевих бюджетів в Україні	321

РОЗДІЛ 3. БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК І ОПОДАТКУВАННЯ

Варцаба В., Макарович В., Лоскоріх Г. Аналіз проблематики обліку інноваційного капіталу в Україні	334
Ганусич В., Йолтуховська О., Шеверя Я. Концепція створення вартості в інтегрованій звітності	346
Грицай О., Лішнянська І. Облікове забезпечення визначення собівартості надани медичних послуг	358
Дубинська О. Теоретичні й практичні аспекти аудиту фінансової звітності як напряму виявлення загроз фінансовій безпеці підприємства в умовах воєнного стану	374
Єршова Н. Бухгалтерський консалтинг як «м'яка технологія» підтримки розвитку малого та середнього бізнесу	385
Кошіль А., Мельянцева Л. Економічна сутність та облікове відображення електронних грошей в умовах сучасності	397
Макаренко І., Рудиченко А. Цифрова відповідальність компаній: економічна сутність поняття та концептуальні підходи	409
Мартін К., Сіладі Н. Важливість цінності бренду з позиції активів компанії	421
Мірошниченко О., Щигорєва В. Система оподаткування малого бізнесу: досвід Польщі	435
Микієвич О., Тивончук О. Виклики та перспективи переходу до міжнародних стандартів фінансової звітності в Україні та світі	448
Москаль Н. Перспективи застосування технології блокчейну в аудиторській діяльності	458
Московчук А., Дорош В. Детермінанти формування фінансових результатів: ретроспективний та перспективний аналіз	468
Нашкерська Г. Обмеження визнання інформації активом в бухгалтерському обліку	479
Онищенко В., Кононенко Д., Чупін М. Інструменти стратегічного аналізу в управлінні підприємством: огляд, класифікація, критерії вибору	493
Писаренко Т. Організація управлінського обліку грошових коштів від операційної діяльності	507
Портоварас Т. Види сучасного економічного аналізу та їх характеристика	516
Скаска О., Дмишко Я. Проведення зовнішньої оцінки ефективності та якості роботи підрозділу внутрішнього аудиту банку	529
Сарахман О., Шурпенкова Р., Калайтан Т. Сучасні реалії незалежного аудиту фінансової звітності банків	540
Цятковська О. Методологічні основи побудови обліку нефінансових активів державних установ	552
Шишкова Н. Автоматизація обліку запасів: інноваційні технології, оцінка ефективності	563

РОЗДІЛ 4. МЕНЕДЖМЕНТ ТА ІННОВАЦІЙНИЙ РОЗВИТОК

Тан Ч.Ч. Бібліометричний картографічний аналіз компетенцій, адаптованих до промисловості 4.0 та 5.0 на основі літератури про великі дані: наслідки для кар'єрної орієнтації	578
Альхмад Г. Фактори, що впливають на жіноче підприємництво в країнах, що розвиваються. Наскільки ми далекі від підтримки жіночого підприємництва?	591
Васильчак С., Штерма Т. Трудовий потенціал як об'єкт менеджменту	605
Вороніна В., Захарова Л. Стратегічне управління роботою команд в умовах сучасного наукового, інноваційного та бізнес-середовища	613
Антал К., Максим Дьєрдьє Надь Т. Проблеми та досвід працевлаштування за кордоном у відображенні емпіричного дослідження	623
Немчук П. Особливості управління розвитком корпоративних аграрних формувань	633
Прокопов Д. Біоенергетика у сталому розвитку сільського господарства: проблеми та перспективи розвитку галузі	643
Серьогіна Д., Матвєєва Н., Пушкар Т. Інноваційний розвиток в рамках сталого розвитку: пошук балансу між економічною ефективністю та екологічною стійкістю	653
Барабшє Карпаті Д., Оросне Ілчїк Б. Визначення особистого хисту до підприємництва у здобувачів вищої освіти	666

РЕЦЕНЗІЇ

РЕЦЕНЗІЯ на монографію Бачо Р., Пойда-Носик Н. «Automotive industry in Ukraine: key approaches to assessing labor market and business perspectives»	682
РЕЦЕНЗІЯ на монографію Лоскорїх Л., Перчі О. «Обліково-аналітичне забезпечення діяльності ІТ-підприємств в Україні»	684
Загальні вимоги до оформлення рукописів	686

TARTALOM

1.FEJEZET. NEMZETI ÉS REGIONÁLIS GAZDASÁG

Pojda-Noszik N., Bacsó R. Üzleti kilátások értékelése Ukrajna autóiiparában: nemzeti és regionális vonatkozások	19
Atamász A. Ukrajna régióinak befektetési vonzata: problémák, ajánlások, jövőbeni kilátások	29
Venger V., Romanovszka N., Sejkó O. Az ukrán gabonapiac konjunkturális jellemzői	37
Sallai K., Makszim Györgyné Nagy T. Gazdasági térszerkezet-elemzés: fókuszban Nagy-britannia	51
Krávcsenko O., Badaj A. A munkabér állami szabályozásának szerepe	60
Krivenkó N. Nemzetközi gazdasági integráció értékelése: módszertani megközelítések az agrár-élelmiszer piacok kiválasztásakor	70
Pereguda Gy. A gazdaságok versenyképességének mérése az állati eredetű termékek előállításában az import és export mutatók segítségével	80
Pohilenkó N. A szellemi tulajdonjogok, mint a mezőgazdasági innovációs tevékenység visszatartó tényezője	92
Puskár T., Szlavuta O. A digitalizációs folyamatok lakossági elfogadása a kiegyensúlyozott városfejlesztési programok megvalósítása érdekében	107
Szamuszevics J., Tenyicka I., Rudicsenkó A. A környezeti ellenőrzés hatásának mérése Ukrajnában a racionális természetgazdálkodás érdekében	118
Szidorenkó J. A kistérségek digitális átalakulásának problémái és megoldási lehetőségei	134
Harcsenkó N. Az egészséget meghatározó társadalmi-gazdasági tényezők néhány vonatkozása	144
Uszáta N. A körforgásos gazdaság fogalmi alapjai a mezőgazdaságban	153
Sapurov A. Ipari innovációk: tárgyak internete, blokklánc, digitális hasonmás	164
Suba M., Suba O. Személygépkocsik világpiaça: jellemzői és fejlődési trendjei	178

2. FEJEZET. PÉNZ- ÉS BANKÜGY

Zsuravlyova I. Pénzügyi menedzsment a jelenkori dimenzióban	188
Bálintová M. A zöld bankmarketing és a bankhűség kapcsolatának vizsgálata Szlovák ügyfelek esetében	205
Bohrinceva L., Bondaruk O., Klyucska O. A biztosítási piac pénzügyi biztonsága: elméleti megközelítés	216
Patyi B., Szóka K., Pataki L. Csődelőrejelző modellek alkalmazhatósága a nyugat-magyarországi élelmiszer-kiskereskedelmi szektorban	227
Daudova G., Hrinýkó A. A digitalizációs folyamatok evolúciója az ukrajnai helyi önkormányzatok pénzügyi szerveinek tevékenységében	240
Zsiblej I., Lajcsuk S., Poliscsuk I. Társadalmi befektetésekkel foglalkozó publikációk bibliográfiai elemzése a Web of Science platform adatai alapján	253
Zajicskó I. Ukrajna monetáris és hitelpolitikájának sajátosságai és irányai a hadiállapot idejében	264
Orjekhova K., Golovkó O. A gázelosztó vállalkozások pénzügyi biztonságát szavatoló szervezeti és gazdasági mechanizmus kiválasztása	277
Tatarinceva J., Jurjeva I., Nazarova T. A társadalmi felelősségvállalás és a fenntartható digitális marketing fejlődésének hatása az üzleti folyamatok pénzügyi komponensére a digitális gazdaság körülményei között	293
Siskina O. A fintech innovációk hatása a globális valutapiacokra	307
Jarosevics N. A helyi költségvetések pénzügyi decentralizációjának szintje Ukrajnában	321

3. FEJEZET. SZÁMVITEL ÉS ADÓÜGY

Varcaba V., Makarovics V., Loszkorih G. Az innovációs tőke számviteli problémáinak elemzése Ukrajnában	334
Hanuszics V., Joltuhovszka O., Severya Ja. Az értékteremtés koncepciója az integrált jelentéstételben	346
Hricáj O., Lisnyánska I. Az orvosi szolgáltatások önköltségének meghatározásához szükséges számviteli alátámasztás sajátosságai	358
Dubinszka O. A pénzügyi beszámoló köznyelvű vizsgálatának elméleti és gyakorlati aspektusai, mint a hadiállapot idejében működő vállalatok pénzügyi biztonságát fenyegető veszélyeinek azonosítási iránya	374
Jersova N. A számviteli tanácsadás mint "puha technológia" a kis- és középvállalkozások fejlődésének támogatására	385
Kosil A., Meliankova L. Az elektronikus pénz gazdasági lényege és számviteli tükrözése a jelenkori körülményekben	397
Makarenkó I., Rudicsenkó A. A vállalatok digitális felelősségvállalása: gazdasági tartalom és koncepcionális megközelítések	409
Martin K., Szilágyi N. A márkaérték fontossága a vállalat eszközeinek szempontjából	421
Mirosznicsenkó O., Scsigorjeva V. A kisvállalkozások adórendszere: Lengyelország tapasztalata	435
Mikijejics O., Tivoncuk O. A nemzetközi pénzügyi beszámolási standardokra való áttérés kihívásai és kilátásai Ukrajnában és a világban	448
Moszkály N. A blockchain-technológia használatának kilátásai a könyvvizsgálói tevékenységekben	458
Moszkovcsuk A., Doros V. A pénzügyi eredmények kialakulásának meghatározó tényezői: retrospektív és prospektív elemzés	468
Naskerszka G. Az információ eszközként való elismerésének korlátozásai a számvitelben	479
Oniscsenkó V., Kononenkó D., Csupin M. Stratégiai elemzési eszközök a vállalatirányításban: áttekintés, osztályozás, kiválasztási kritériumok	493
Piszarenkó T. A működési tevékenységekből származó cash flow-k vezetői számvitelének megszervezése	507
Portovárász T. A modern gazdasági elemzés típusai és jellemzőik	516
Skaszko O., Dmisko J. A bank belső ellenőrzésért felelős egység munkahatékonyságának és -minőségének külső értékelése	529
Szarakhman O., Surpenkova R., Kalajtan T. A bankok pénzügyi kimutatásainak jelenkori valósága a független könyvvizsgálat tükrében	540
Cjatkovszka O. Az állami intézmények nem pénzügyi eszközeinek számviteli módszertani szempontok alapján	552
Siskova N. A készletek számvitelének automatizálása: innovatív technológiák és hatékonyságértékelés	563

4. FEJEZET. MENEDZSMENT ÉS INNOVATÍV FEJLŐDÉS

Tan Cs.Cs. Az Ipar 4.0-hoz és 5.0-hoz adaptált kompetenciák bibliometrikus feltérképezése a Big Data szakirodalom alapján: a pályaorientációra gyakorolt hatás	578
Almhamad G. A női vállalkozói készséget befolyásoló tényezők a fejlődő országokban. Milyen messze vagyunk a női vállalkozások támogatásától?	591
Vasilycsák Sz., Sterma T. A munkaerőpotenciál, mint a menedzsment tárgya	605
Voronina V., Zaharova Ly. Csapatmunka stratégiai irányítása modern tudományos, innovatív és üzleti környezetben	613
Antal K., Makszim Györgyné Nagy T. A külföldi munkavállalás kihívásai, tapasztalatai egy empirikus kutatás tükrében	623
Nemcsuk P. Az agráripari vállalkozások szervezeti sajátosságai	633
Prokopov D. Bioenergia a mezőgazdaság fenntartható fejlődésében: az ipar fejlődésének problémái és kilátásai	643
Szeryogina D., Matvejeva N., Puskár T. Innovatív fejlődés a fenntartható fejlődés kereteiben: egyensúly megtalálása a gazdasági hatékonyság és a környezeti fenntarthatóság között	653
Barabásné dr. Kárpáti D., Oroszné Ilcsik B. Vállalkozói hajlandóság vizsgálata az egyetemi hallgatók körében	666

RECENZÍÓK

Recenzió Bacsó Róbert és Pojda-Noszik Nina "Ukrajna autóipara: kulcsfontosságú megközelítések a munkaerőpiaci és üzleti kilátások értékeléséhez" című monográfiájára	682
Recenzió Loszkorih Gabriella és Pércsi Oxána "Az ukrajnai IT-vállalkozások tevékenységének számviteli és elemzési támogatása" című monográfiájára	684
Publikációs követelmények	689

CONTENT

CHAPTER 1. NATIONAL AND REGIONAL ECONOMY

Poyda-Nosyk N., Bacho R. Assessing business perspectives in the automotive industry of Ukraine: national and regional aspects of sectoral development	19
Atamas O. Investment attractiveness of regions in Ukraine: problems, recommendations, prospects	29
Venger V., Romanovska N., Sheiko O. Conjuncture features of the Ukrainian grain market	37
Sallai K., Makszim Györgyné Nagy T. Economic spatial structure analysis: focus on Great Britain	51
Kravchenko O., Badai A. The role of state regulation of wages	60
Kryvenko N. Assessment of international economic integration: methodological approaches with the selection of agricultural markets	70
Perehuda Yu. Assessment of the competitiveness of farmhouses in the production of livestock products through the prism of import and export indicators	80
Pohylenko N. Intellectual property rights as a restriction factor of innovative activity in agriculture	92
Pushkar T., Slavuta O. Perception of digitalization processes by residents as a basis for implementing programs of balanced urban development	107
Samusevych Ya., Tenytska I., Rudychenko A. Assessment of the impact of environmental control on ensuring rational nature use in Ukraine	118
Sydorenko Ye. Digital transformation as an economic tool restoration of territorial communities	134
Kharchenko N. Some aspects of socio-economic determinants of health	144
Usata N. Conceptual foundations of the circular economy in agriculture	153
Shapurov O. Industrial innovations: Internet of things, blockchain, digital double	164
Shuba M., Shuba O. The global market of passenger cars: features and development trends	178

CHAPTER 2. FINANCE AND BANKING

Zhuravlyova I. Financial management in the contemporary dimension	188
Bálintová M. Examining the relationship between green bank marketing and bank loyalty in the case of Slovak customers	205
Bohrinovtseva L., Bondaruk O., Klyuchka O. Financial security of the insurance market: theoretical aspect	216
Patyi B., Szóka K., Pataki L. Applicability of bankruptcy prediction models in the western Hungarian food retail sector	227
Daudova G., Grinko A. The evolution of digitization processes in the activities of financial bodies of local self-government in Ukraine	240
Zhyhlei I., Laichuk S., Polishchuk I. Bibliographical analysis of publications on social investment according to Web of Science platform data	253
Zaichko I. Peculiarities and main directions of the monetary and credit policy of Ukraine under martial law	264
Oriekhova K., Golovko O. Choosing an organizational and economic mechanism to ensure the financial security of gas distribution companies	277
Tataryntseva Yu., Yuryeva I., Nazarova T. The impact of the development of social responsibility and sustainable digital marketing on the financial component of business processes in the conditions of the digital economy	293
Shyshkina O. The impact of fintech innovations on global currency markets	307
Yaroshevych N. The level of local budgets financial decentralization in Ukraine	321

CHAPTER 3. ACCOUNTING AND TAXATION

Vartsaba V., Makarovych V., Loskorikh G. An analysis of the accounting problems for innovative capital in Ukraine	334
Hanusych V., Yoltukhovska O., Sheverya Ya. The concept of value creation in integrated reporting	346
Hrytsai O., Lishnyanska I. Accounting support for determining the cost of medical services	358
Dubynska O. Theoretic al and practical aspects of the audit of financial statements as a way identifying threats to the financial security of the enterprise in the conditions of martial law	374
Yershova N. Accounting consulting as a "soft technology" for supporting the development of small and medium-sized businesses	385
Koshil A., Meliankova L. Economic essence and reflection in the accounting of electronic money in modern conditions	397
Makarenko I., Rudychenko A. Digital responsibility of companies: Economic essence of the concept and conceptual approaches	409
Martin K., Szilágyi N. The importance of brand value in the view of the company's assets	421
Miroshnicheno O., Schigoryeva V. The system of taxation of small business: the experience of Poland	435
Mykiiievych O., Tyvonchuk O. Challenges and prospects of transition to International Financial Reporting Standards in Ukraine and worldwide	448
Moskal N. Prospects for the use of blockchain technology in auditing	458
Moskovchuk A., Dorosh V. Determinants of formatting the financial results: retrospective and prospective analysis	468
Nashkerska H. Barriers to the accounting recognition of information as an asset	479
Onyshchenko V., Kononenko D., Chupina M. Strategic analysis tools in enterprise management: overview, classification, selection criteria	493
Pysarenko T. Organization of managerial accounting for operating cash flows	507
Portovaras T. Types of modern economic analysis and their characteristics	516
Skasco O., Dmyshko Ya. Conducting an external assessment of the performance and quality of work of the bank's internal audit unit	529
Sarakhman O., Shurpenkova R., Kalaitan T. Modern realities of independent audit of banks' financial statements	540
Tsiatkovska O. Methodological basis for constructing the accounting of non-financial assets in state institutions	552
Shyshkova N. Automation of inventory accounting: innovative technologies, efficiency assessment	563

CHAPTER 4. MANAGEMENT AND INNOVATIVE DEVELOPMENT

Tan Chai Ching Big Data Literature-based Bibliometric Mapping Analysis for Competences Adaptable to Industry 4.0 and 5.0: Implications for Career Orientation	578
Almhamad G. The factors affecting women entrepreneurship in developing countries. How far are we from supporting women entrepreneurship?	591
Vasylchak S., Shterma T. Labor potential as an object of management	605
Voronina V., Zakharova L. Strategic management of team work in the conditions of a modern scientific, innovative and business environment	613
Antal K., Makszim Györgyné Nagy T. The challenges and experiences of employment abroad in the reflection of an empirical research	623
Nemchuk P. Peculiarities of managing the development of corporate agrarian formations	633
Prokopov D. Bioenergy in the sustainable development of agriculture: problems and prospects for the development of the industry	643
Serogina D., Matvieieva N., Pushkar T. Innovative development within the framework of sustainable development: finding a balance between economic efficiency and environmental sustainability	653
Barabásné dr. Kárpáti D., Oroszné Ilcsik B. Examination of entrepreneurial propensity among university students	666

MONOGRAPH REVIEWS

REVIEW of the Monograph by R. Bacho and N. Poyda-Nosyk «Automotive industry in Ukraine: key approaches to assessing labor market and business perspectives»	682
REVIEW of the monograph by Loskorich L., Perchi O. «Accounting and analytical support of the activities of IT enterprises in Ukraine»	684
General requirements for manuscripts	691

DOI 10.58423/2786-6742/2023-4-552-562

УДК 657.372.5:334.724.6

Олена ЦЯТКОВСЬКА

кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри податкового менеджменту
та фінансового моніторингу,
Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана,
м. Київ, Україна
ORCID ID: 0000-0001-8825-9778,
Researcherid K-8603-2018

МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ПОБУДОВИ ОБЛІКУ НЕФІНАНСОВИХ АКТИВІВ ДЕРЖАВНИХ УСТАНОВ

***Анотація.** За результатами сформованої належним чином організації бухгалтерського обліку та обраної облікової політики в державних установах формуються відповідні методики обліку нефінансових активів відповідно за різними умовами та особливостями обліку. Метою статті є дослідження методологічних основ побудови обліку нефінансових активів державних установ з урахуванням НП(С)БОДС, МСБОДС, а також особливостей функціонування державних установ у економічній системі з напрацюванням рекомендацій щодо їх вдосконалення та розвитку. Досліджуючи методологічні основи побудови обліку нефінансових активів державних установ використано як загальнонаукові, так і спеціальні методи. Зокрема узагальнення і групування – при формуванні структурно-логічної схеми методології нефінансових активів та алгоритму методології побудови бухгалтерського обліку в державних установах, аналіз та синтез - використано при дослідженні наукової та нормативно-правової літератури, а також логічний та емпіричний метод при визначенні взаємозв'язок впливу факторів на методологію бухгалтерського обліку. За результатами аналізу наукових поглядів та практичної діяльності державних установ узагальнено та визначено, що методологія бухгалтерського обліку державних установ – це раціональне функціонування системи бухгалтерського обліку відповідно до визначеної організації обліку та обраної облікової політики державної установи. Ключовими елементами методологічних основ побудови обліку нефінансових активів суб'єктів державного сектору є методи бухгалтерського обліку. Саме тому методологія бухгалтерського обліку залежить від значної кількості складових, які доцільно визначати на перших етапах побудови системи бухгалтерського обліку. Основні елементи та їх взаємозв'язок подано через структурно-логічну схему методології бухгалтерського обліку нефінансових активів серед яких виокремлено мета, предмет, суб'єкт, об'єкт та завдання бухгалтерського обліку. На основі належним чином визначених та обґрунтованих основних елементів методології бухгалтерського обліку в установі державного сектору змодельовано алгоритм методології побудови бухгалтерського обліку нефінансових активів. Алгоритм методології бухгалтерського обліку нефінансових активів в значній мірі залежить від особливостей організації бухгалтерського обліку та обраних методів, способів, прийомів для ведення бухгалтерського обліку та складання звітності.*

***Ключові слова:** методологія, бухгалтерський облік, нефінансові активи, державна установа, господарська операція*

JEL Classification: M41, M42

***Absztrakt.** A megfelelően kialakított számviteli szervezés és a választott számviteli politika eredményei alapján az állami intézmények a különböző feltételeknek és számviteli jellemzőknek megfelelően*

számveteli módszereket alakítanak ki a nem pénzügyi eszközök elszámolására. A cikk célja az állami intézmények nem pénzügyi eszközeinek számvetelmódszertan vizsgálata, figyelembe véve a Nemzeti államháztartási számveteli Szabályzatot (Standardokat), a Nemzetközi államháztartási számveteli standardokat, valamint az állami intézmények működésének sajátosságait a gazdasági rendszerben, és ajánlások kidolgozása ezek javítására és fejlesztésére. A közintézmények nem pénzügyi eszközeinek számvetelmódszertani alapjait vizsgáló tanulmányban általános tudományos és speciális módszereket egyaránt alkalmaztunk. Különösen az általánosítást és a csoportosítást használtuk a nem pénzügyi eszközök módszertanának strukturális és logikai sémájának valamint a közintézmények számvetelmódszertan algoritmusának kialakítására, elemzést és szintézist a tudományos és szabályozási szakirodalom tanulmányozására, valamint a logikai és empirikus módszert a számveteli módszertanra ható tényezők közötti kapcsolat meghatározására. A cikk tudományos nézetek és közintézmények gyakorlati tevékenységének elemzése alapján összefoglalja és meghatározza, hogy a közintézmények számveteli módszertana a számveteli rendszer ésszerű működése a meghatározott számveteli szervezetnek és a közintézmény választott számveteli politikájának megfelelően. A számveteli módszerek a közszféra intézményeiben a nem pénzügyi eszközök számvetelét felépítő módszertani keret kulcsfontosságú elemei. Ezért a számveteli módszertan jelentős számú komponenstől függ, amelyeket a számveteli rendszer kiépítésének első szakaszaiban kell meghatározni. A fő elemeket és azok kapcsolatát a nem pénzügyi eszközök számveteli módszertanának szerkezeti és logikai sémáján keresztül mutatjuk be, amelyek között a számvetel célja, tárgya, alanyai és feladatai szerepelnek. A számveteli módszertan megfelelően meghatározott és megalapozott alapelemei alapján egy közszektorbeli intézményben épül be a nem pénzügyi eszközök számvetelének felépítésére szolgáló módszertan algoritmusával. A nem pénzügyi eszközök számveteli módszertanának algoritmusai nagymértékben függ a számveteli szervezet sajátosságaitól és a kiválasztott módszerektől, technikáktól, számveteli és beszámolósi módszerektől.

Kulcsszavak: módszertan, számvetel, nem pénzügyi eszközök, állami intézmény, üzleti tranzakció

Abstract. Based on the results of a properly formed accounting organization and the chosen accounting policy, appropriate methods of accounting for non-financial assets are formed in state institutions, respectively, according to various accounting conditions and features. The purpose of the article is to study the methodological foundations of accounting for non-financial assets of state institutions taking into account NP(S)BODS, MSBODS, as well as the peculiarities of the functioning of state institutions in the economic system, with the development of recommendations for their improvement and development. Both general scientific and special methods were used to study the methodological foundations of accounting for non-financial assets of state institutions. In particular, generalization and grouping - in the formation of the structural-logical scheme of the methodology of non-financial assets and the algorithm of the methodology of the construction of accounting in state institutions, analysis and synthesis - were used in the study of scientific and normative-legal literature, as well as the logical and empirical method in determining the relationships of influence factors on accounting methodology. According to the results of the analysis of scientific views and practical activities of state institutions, it was summarized and determined that the accounting methodology of state institutions is the rational functioning of the accounting system in accordance with the defined organization of accounting and the chosen accounting policy of the state institution. Accounting methods are the key elements of the methodological foundations of accounting for non-financial assets of public sector entities. That is why accounting methodology depends on a significant number of components, which should be determined at the first stages of building an accounting system. The main elements and their relationship are presented through the structural and logical scheme of the accounting methodology of non-financial assets, among which the purpose, subject, object and task of accounting are distinguished. Based on the properly defined and substantiated main elements of the accounting methodology in the public sector institution, the algorithm of the methodology for building the accounting of non-financial assets was modeled. The algorithm of the accounting methodology of non-financial assets largely depends on the peculiarities of the accounting organization and the chosen methods, methods, and techniques for accounting and reporting.

Keywords: methodology, accounting, non-financial assets, state institution, economic transaction

Постановка проблеми. За результатами сформованої належним чином організації бухгалтерського обліку та обраної облікової політики в державних установах формуються відповідні методики обліку нефінансових активів відповідно за різними умовами та особливостями обліку.

Методологія обліку як в державних установах, так і в суб'єктів підприємницької діяльності неодноразово була предметом дослідження науковців та практиків. Оскільки об'єктів обліку є багато, то відповідно і методики обліку також залежать і від суб'єкта господарювання, і від характеристик об'єкта, який необхідно відобразити на субрахунках бухгалтерського обліку.

Відповідно до ЗУ «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» регулювання питань методології бухгалтерського обліку та фінансової звітності здійснюється центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері бухгалтерського обліку, затверджує національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку, національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку в державному секторі, інші нормативно-правові акти щодо ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності [12].

Головний бухгалтер або уповноважена особа на ведення бухгалтерського обліку в державній установі забезпечує дотримання встановлених єдиних методологічних засад бухгалтерського обліку, складання і подання у встановлені строки фінансової звітності. Тобто первинним по відношенню до методологічних основ є саме організація бухгалтерського обліку в державних установах.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Значний внесок у становлення, формування та функціонування методології бухгалтерського обліку зробили науковці та практики. Зокрема питання методології бухгалтерського обліку у своїх дослідженнях порушували: Т.А. Гоголь, В.М. Жук, Л.Б. Іванова, Л.М. Кіндрацька, М.В. Корягіна, Ю.А. Кузьмінський, С.Ф. Легенчук, Л.Г. Ловінська, Н.М. Малюга, Т.Г. Маренич, В.Ф. Палій, Н.Л. Правдюк, М.С. Пушкар та інші. Гоголь Т.А. розглядає методологію бухгалтерського обліку з позиції наукового дослідження [1], а Малюга Н.М. порушує проблему щодо методів саме наукового дослідження [5]. Кіндрацька Л.М., Кузьмінський Ю.А. та Сокіл О.Г. розглядають методологію обліку, як сукупність методів та принципів за допомогою яких фіксуються господарські операції [2, 4, 14].

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Але не применшуючи значення наукових дослідження на сьогодні залишається невирішеними та потребують подальшого дослідження напрями щодо методологічних основ побудови обліку нефінансових активів саме в державних установах.

Формулювання цілей статті. Метою статті є дослідження методологічних основ побудови обліку нефінансових активів державних установ з урахуванням НП(С)БОДС, МСБОДС, а також особливостей функціонування державних

установ у економічній системі з напрацюванням рекомендацій щодо їх вдосконалення та розвитку.

Викладення основних матеріалів дослідження. Більшість науковців у своїх дослідженнях дотримуються думки, що методологія – це принципи, методи та способи ведення бухгалтерського обліку. Зокрема Ю.А. Кузьминський узагальнює, що методологія — це вчення про методи пізнання, до яких належать: метод сукупності чотирьох пар: документація та інвентаризація, оцінка і калькуляція, рахунки і подвійний запис, баланс і звітність; методичні прийоми: індукція, дедукція, аналіз, синтез, порівняння тощо; методики: конкретизація застосування методів та методичних прийомів [4, с. 59].

Кіндрацька Л.М. також розглядає методологію обліку, як об'єднання принципів, інструментів, процедур, що надалі формують основу конкретних облікових методик [2, с. 90].

Методологію обліку, як всеохоплююче знання про понятійний апарат бухгалтерського обліку, концепцію, внутрішню побудову, етапи становлення та розвитку визначає у своїх дослідженнях Пушкар М.С. [13, с. 34].

Такої ж думки дотримується і Малюга Н.М., зокрема методологію розглядає, як вчення про методи наукового дослідження, знання всієї сукупності прийомів і засобів теоретичного пізнання господарських явищ і процесів, виявлення їх властивостей, що утворюють предмет бухгалтерського обліку [5, с. 91].

Сокіл О.Г. узагальнює наукові підходи дослідження і визначає, що методологія бухгалтерського обліку – це сукупність методів, прийомів для вивчення об'єкта, проте, без урахування інших компонентів методології, що виходять за межі сприйняття сталості [14, с.249].

Гоголь Т.А. розглядає методологію бухгалтерського обліку з позиції наукового дослідження через комплекс методів і засобів, встановлення принципів і способів організації побудови теоретичної та практичної діяльності, встановлення внутрішньої впорядкованості окремих елементів системи бухгалтерського обліку, узгоджених і впорядкованих між собою в часі та просторі» [1, с. 90].

Система бухгалтерського обліку та особливості її формування залежать від середовища в якому функціонують державні установи. Саме тому на формування моделі організації бухгалтерського обліку мають прямий вплив різні фактори, які мають як обов'язковий характер, так і рекомендаційний або декількохваріантний [15, с.87-88].

Отже, у результаті аналізу наукових поглядів та практичної діяльності державних установ можна узагальнити та визначити, що **методологія бухгалтерського обліку державної установи** – це раціональне функціонування системи бухгалтерського обліку відповідно до визначеної організації обліку та обраної облікової політики державної установи.

Варто відзначити, що ключовими елементами методологічних основ побудови обліку нефінансових активів суб'єктів державного сектору є методи бухгалтерського обліку. Саме тому методологія бухгалтерського обліку залежить від значної кількості складових, які доцільно визначати на перших етапах

побудови системи бухгалтерського обліку. Основні елементи та їх взаємозв'язок подано через структурно-логічну схему методології бухгалтерського обліку нефінансових активів, яка подана на рис.1.

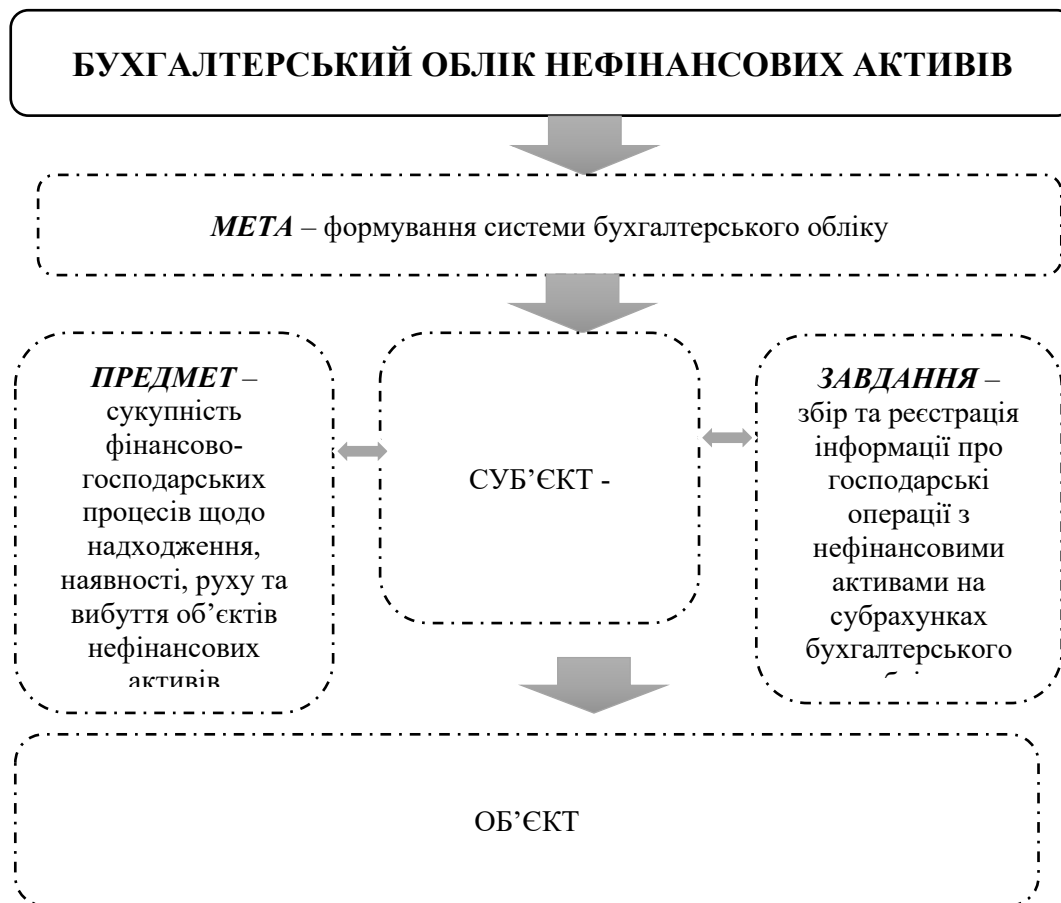

Рис.1. Структурно-логічна схема методології бухгалтерського обліку нефінансових активів

Джерело: сформовано автором

Варто відзначити, що кожний з елементів структурно-логічної схеми є важливим, а інколи невід'ємною складовою для формування ефективної системи бухгалтерського обліку на основі якої можна приймати відповідні управлінські рішення, а також є взаємозалежними та взаємодоповнюючими. Оскільки від визначеного об'єкту обліку залежить завдання, мета та предмет дослідження.

За результатами належним чином визначених та обґрунтованих основних елементів методології бухгалтерського обліку в установі державного сектору можна змоделювати алгоритм методології бухгалтерського обліку нефінансових активів. Зокрема на рис.2 подано алгоритм методології побудови бухгалтерського обліку нефінансових активів в державних установах.

Рис.2. Алгоритм методології побудови бухгалтерського обліку в державних установах

Джерело: сформовано автором

Алгоритм методології бухгалтерського обліку нефінансових активів в значній мірі залежить від особливостей організації бухгалтерського обліку та обраних методів, способів, прийомів для ведення бухгалтерського обліку та складання звітності.

Окрім організації бухгалтерського обліку на методологію бухгалтерського обліку має вплив нормативно-правове забезпечення як національне, так і локальне кожної державної установи окремо. Саме тому науковці у своїх дослідження визначають фактори впливу на формування системи бухгалтерського обліку.

Зокрема Козлова М.О. виокремлює такі фактори, як соціально-політичні фактори, історико-географічні фактори, культура і традиції, загальноекономічні фактори, регулювання, вимоги внутрішніх і зовнішніх користувачів до облікової інформації, професія та освіта обліковців, наука про бухгалтерський облік [3, с.118-119].

Яковець Т.А. досліджуючи особливості побудови ефективної системи побудови обліку капіталу підприємств лісового господарства визначає такі

фактори впливу на побудову системи, як загальнодержавні (законодавці, соціально-економічні та культурно-природничі), внутрішньогалузеві (ресурсозабезпеченість, управління галуззю та інвестування капіталу), підприємницькі (організація обліку та статутні фактори) [16, с.260].

Отже, різні підходи до визначення факторів впливу на побудову системи бухгалтерського обліку є важливим елементом формування саме ефективної системи. Крім того важливе значення на формування методології обліку в державних установах мають фактори, які впливають на організацію бухгалтерського обліку. Зокрема внутрішні загальні та внутрішні спеціальні, а також зовнішні загальні та зовнішні спеціальні.

У результаті аналізу наукових досліджень та практичної діяльності державних установ доцільно виокремити основні фактори впливу з урахуванням факторів, які впливають на організацію бухгалтерського обліку, але саме тих, які мають вплив на формування методології бухгалтерського обліку нефінансових активів. Схематично взаємозв'язок впливу факторів на методологію бухгалтерського обліку подано на рис.3.

Рис.3. Взаємозв'язок впливу факторів на методологію бухгалтерського обліку

Джерело: сформовано автором

Варто відзначити, що багато хто з науковців, а саме Козлова М.О., та Яковець Т.А. виділяють окремо такий фактор впливу, як професія та освіта обліковця, але вважаємо за доцільне цей фактор не виокремлювати окремо. Оскільки він є складовою організації бухгалтерського обліку, а саме організаційно-інформаційне

забезпечення. Яке і включає професійні якості та рівень освіти працівників бухгалтерської служби.

Отже, враховуючи, що на формування методології бухгалтерського обліку впливають різні фактори, які є як внутрішніми, так і зовнішніми тому доцільним буде провести аналіз методології бухгалтерського обліку саме нефінансових активів у державних установах. Достатня кількість є наукових досліджень щодо методології обліку основних засобів, нематеріальних активів, запасів та інших нефінансових активів. Але не применшуючи важливість наукового доробку залишається невирішеним і потребує подальшого дослідження саме методологія обліку нефінансових активів в державних установах. Оскільки на сьогодні існує значна кількість нормативно-правових документів, які регламентують саме питання бухгалтерського обліку нефінансових активів. Тому і є проблема щодо систематизації методології бухгалтерського обліку саме у розрізі об'єктів обліку, як складових нефінансових активів.

Така систематизація методології бухгалтерського обліку сприятиме своєчасному та достовірному відображенні господарських операцій на субрахунках бухгалтерського обліку та узагальнення у звітності. На основі цієї інформації відповідно прийматимуться управлінські рішення щодо управління державними установами та державними фінансами.

Методологічні засади обліку нефінансових активів у державних установах встановлено нормативно-правовими документами, які є обов'язковими до застосування і на основі яких установи розробляють внутрішні документи щодо регламентування бухгалтерського обліку. Основні положення щодо формування в бухгалтерському обліку та розкриття у фінансовій звітності інформації про основні засоби, інші необоротні матеріальні активи та незавершені капітальні інвестиції в необоротні матеріальні активи визначено в НП(С)БОДС 121 «Основні засоби» та Методичними рекомендаціями з бухгалтерського обліку основних засобів суб'єктів державного сектору [6].

НП(С)БОДС 122 «Нематеріальні активи» та Методичними рекомендаціями з бухгалтерського обліку нематеріальних активів суб'єктів державного сектору визначено методологічні засади формування в бухгалтерському обліку інформації про нематеріальні активи та порядок нарахування амортизації визначено [7].

Методологічні засади формування у бухгалтерському обліку інформації про запаси і розкриття відповідної інформації у фінансовій звітності визначають НП(С)БОДС 123 «Запаси» та Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку запасів суб'єктів державного сектору [8].

НП(С)БОДС 129 «Інвестиційна нерухомість» визначає методологічні засади формування в бухгалтерському обліку інформації про інвестиційну нерухомість та її розкриття у фінансовій звітності [9]. А методологічні засади формування в бухгалтерському обліку інформації про біологічні активи, пов'язані із сільськогосподарською діяльністю, і про одержані в процесі їх біологічних перетворень додаткові біологічні активи й сільськогосподарську продукцію під час збирання врожаю та розкриття у фінансовій звітності інформації про них регламентуються НП(С)БОДС 136 «Біологічні активи» [10].

Облік нефінансових активів у державних установах ведеться відповідно до вищезазначених НП(С)БОДС з використанням субрахунків бухгалтерського обліку. Відповідно до Плану рахунків бухгалтерського обліку в державному секторі для обліку нефінансових активів передбачено субрахунки Класу 1 «Нефінансові активи». Варто відзначити, що субрахунки Класу 1 «Нефінансові активи» призначені для узагальнення інформації про наявність і рух основних засобів, інших необоротних матеріальних активів, нематеріальних активів, запасів, біологічних активів, капітальних інвестицій, зносу (амортизації) необоротних активів тощо [11].

Висновки та перспективи подальших досліджень. За результатами аналізу наукових поглядів та практичної діяльності державних установ узагальнено та визначено, що **методологія бухгалтерського обліку державних установ** – це раціональне функціонування системи бухгалтерського обліку відповідно до визначеної організації обліку та обраної облікової політики державної установи. Ключовими елементами методологічних основ побудови обліку нефінансових активів суб'єктів державного сектору є методи бухгалтерського обліку. Саме тому методологія бухгалтерського обліку залежить від значної кількості складових, які доцільно визначати на перших етапах побудови системи бухгалтерського обліку. Основні елементи та їх взаємозв'язок подано через структурно-логічну схему методології бухгалтерського обліку нефінансових активів серед яких виокремлено мета, предмет, суб'єкт, об'єкт та завдання бухгалтерського обліку.

За результатами належним чином визначених та обґрунтованих основних елементів методології бухгалтерського обліку в установі державного сектору змодельовано алгоритм методології бухгалтерського обліку нефінансових активів. Алгоритм методології бухгалтерського обліку нефінансових активів в значній мірі залежить від особливостей організації бухгалтерського обліку та обраних методів, способів, прийомів для ведення бухгалтерського обліку та складання звітності. Проте питання організації та методики обліку та аудиту надходження, руху та вибуття нефінансових активів у державних установах відповідно до запропонованого алгоритму методології бухгалтерського обліку залишається дискусійним і потребує подальшого дослідження.

Список використаних джерел

1. Гоголь Т.А. Методологія бухгалтерського обліку як напрямок наукових досліджень в інноваційній економіці. *Галузева, міжгалузева та регіональна економіка. Вчені записки*. 2010. № 14. С. 84–91.
2. Кіндрацька Л.М. Управлінський аспект бухгалтерського обліку в Україні. Тези доповідей науково-практичної конференції «Обліково-аналітичне забезпечення системи менеджменту підприємства». 2007. С. 90.
3. Козлова М. О. Фактори впливу на побудову національних систем бухгалтерського обліку. *Міжнародний збірник наукових праць*. Житомир. 2010. Вип. 1 (16). С. 107-123.
4. Кузьмінський Ю.А. Методологія бухгалтерського обліку в контексті реформування. *Фінанси України*. 2006. № 8. С. 59.
5. Малюга Н.М. Наукові дослідження в бухгалтерському обліку : навч. посібник / Н.М. Малюга ; за ред. проф. Ф.Ф. Бутинця. Житомир : ПП «Рута», 2003. 476 с.
6. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку в державному секторі 121 «Основні засоби», затверджене Наказом МФУ від 12.10.2010 № 1202. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1017-10#Text>.
7. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку в державному секторі 122 «Нематеріальні активи», затверджене Наказом МФУ від 12.10.2010 № 1202. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1018-10#Text>.
8. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку в державному секторі 123 «Запаси», затверджене Наказом МФУ від 12.10.2010 № 1202. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1019-10#Text>.
9. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку в державному секторі 129 «Інвестиційна нерухомість», затверджене Наказом МФУ від 24.12.2010 №1629. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0094-11#Text>
10. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку в державному секторі 136 «Біологічні активи», затверджене Наказом МФУ від 15.11.2017 №943. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1478-17#Text>
11. План рахунків бухгалтерського обліку в державному секторі, затверджений Наказом МФУ від 31.12.2013 № 1203. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0161-14#Text>.
12. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України № 996 – XIV від 16.07.99 зі змінами і доповненнями. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/996-14>.
13. Пушкар М.С. Філософія обліку : монографія. Тернопіль: Карт-бланш, 2002. 156 с.
14. Сокіл О. Г. Методологія бухгалтерського обліку сталого розвитку. *Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу*. 2017. № 1 (36). С. 247-259.
15. Цятковська, О. Облікова політика, як інструмент управління нефінансовими активами державних установ. *Вчені записки Університету «КРОК»*, 2023. (3(71), с. 85–91.
16. Яковець Т. А. Класифікація та роль капіталу в діяльності лісогосподарських підприємств з урахуванням специфіки лісової галузі [Електронний ресурс]. *Сталий розвиток економіки*. 2013. № 3. с. 202-206. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/sre_2013_3_45

References

1. Ghogholj T.A. (2010) Metodologhija bukhghaltersjkogho obliku jak naprjamok naukovykh doslidzhenj v innovacijnij ekonomici [Accounting methodology as a direction of scientific research in the innovative economy]. *Ghaluzeva, mizhghaluzeva ta reghionaljna ekonomika. Vcheni zapysky*. № 14. P. 84–91. [in Ukraine].
2. Kindracjka L.M. (2007) Upravlinsjkyj aspekt bukhghaltersjkogho obliku v Ukrajinі [Management aspect of accounting in Ukraine]. Tezy dopovidej naukovo-praktyčnoji konferenciji «Oblikovo-analitychne zabezpechennja systemy menedzhmentu pidpryjemstva». P. 90. [in Ukraine].

3. Kozlova M. O. (2010) Faktory vplyvu na pobudovu nacionalnykh system bukhghalters'kogo obliku [Factors influencing the construction of national accounting systems]. *Mizhnarodnyy zbirnyk naukovykh pracj.* Zhytomyr. Vyp. 1 (16). P. 107-123. [in Ukraine].
4. Kuzjminskij Ju.A. (2006) Metodologhija bukhghalters'kogo obliku v konteksti reformuvannja [Accounting methodology in the context of reform]. *Finansy Ukrainy.* № 8. P. 59. [in Ukraine].
5. Maljughha N.M. (2003) Naukovi doslidzhennja v bukhghalters'komu obliku : navch. Posibnyk [Scientific research in accounting]; za red. prof. F.F. Butyncja. Zhytomyr : PP «Ruta». 476 p. [in Ukraine].
6. Nacionaljne polozhennja (standart) bukhghalters'kogo obliku v derzhavnomu sektori 121 «Osnovni zasoby» (2010) [National regulation (standard) of accounting in the public sector 121 "Fixed assets"], zatverdzhene Nakazom MFU vid 12.10.2010 №1202. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1017-10#Text>. (data zvernennia 05.09.2023) [in Ukraine].
7. Nacionaljne polozhennja (standart) bukhghalters'kogo obliku v derzhavnomu sektori 122 «Nematerialjni aktyvy» (2010) [National regulation (standard) of accounting in the public sector 122 "Intangible assets"], zatverdzhene Nakazom MFU vid 12.10.2010 №1202. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1018-10#Text> (data zvernennia 05.09.2023) [in Ukraine].
8. Nacionaljne polozhennja (standart) bukhghalters'kogo obliku v derzhavnomu sektori 123 «Zapasy» (2010) [National regulation (standard) of accounting in the public sector 123 "Reserves"], zatverdzhene Nakazom MFU vid 12.10.2010 №1202. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1019-10#Text>. (data zvernennia 05.09.2023) [in Ukraine].
9. Nacionaljne polozhennja (standart) bukhghalters'kogo obliku v derzhavnomu sektori 129 «Investycijna nerukhomistj» (2010) [National regulation (standard) of accounting in the public sector 129 "Investment Property"], zatverdzhene Nakazom MFU vid 12.10.2010 №1202. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0094-11#Text>. (data zvernennia 05.09.2023) [in Ukraine].
10. Nacionaljne polozhennja (standart) bukhghalters'kogo obliku v derzhavnomu sektori 136 «Biologhichni aktyvy» (2017) [National regulation (standard) of accounting in the public sector 136 "Biological assets"], zatverdzhene Nakazom MFU vid 15.11.2017 №943. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1478-17#Text>. (data zvernennia 05.09.2023) [in Ukraine].
11. Plan rakhunkiv bukhghalters'kogo obliku v derzhavnomu sektori (2013) [Plan of accounting accounts in the public sector], zatverdzhenyj Nakazom MFU vid 31.12.2013 №1203. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0161-14#Text>. (data zvernennia 05.09.2023) [in Ukraine].
12. The Law of Ukraine On Accounting and Financial Reporting in Ukraine (1999) dated 16.07.1999, No. 996. Available at: <http://zakon4.rada.gov.ua/show/996-14> (accessed 07 August 2023).
13. Pushkar M.S. (2002) Filosofija obliku [Accounting philosophy]: monohrafija. Ternopilj: Kart-blansh, 156 p. [in Ukraine].
14. Sokil O. Gh. (2017) Metodologhija bukhghalters'kogo obliku stalogho rozvytku [Accounting methodology for sustainable development]. *Problemy teoriji ta metodologhiji bukhghalters'kogo obliku, kontrolju i analizu.* №1 (36). P. 247-259. [in Ukraine].
15. Cjatkovs'jka, O. (2023) Oblikova polityka, jak instrument upravlinnja nefinansovymy aktyvamy derzhavnykh ustanov [Accounting policy as a tool for managing financial assets of state institutions]. *Vcheni zapysky Universytetu «KROK»*, (3(71), p. 85–91. [in Ukraine].
16. Jakovec T. A. (2013) Klasyfikacija ta rolj kapitalu v dijalnosti lisoghospodars'kykh pidpryjemstv z urakhuvannjam specyfiky lisovoji ghaluzi [Classification and role of capital in the activity of forestry enterprises, taking into account the specifics of the forest industry]. *Elektronnyj resurs*. Stalyj rozvytok ekonomiky. № 3. p. 202-206 [in Ukraine].

УДК 330
А19

Acta Academiae Beregsasiensis. Economics : наук. журн. / редкол. : Р. Бачо, Н. Пойда-Носик, В. Макарович; Закарпат. угор. ін-т ім. Ф. Ракоці ІІ. Берегове, 2023. Вип. 4 (2023). 694 с. Текст укр., англ., угор.

ISSN 2786-6734 (Print)

ISSN 2786-6742 (Online)

Науковий журнал „Acta Academiae Beregsasiensis. Economics” розрахований на науковців, докторантів, аспірантів, практиків та широкого кола читачів, які цікавляться проблематикою в галузі економічних наук.

Відповідальність за зміст і достовірність публікацій покладається на авторів. Точки зору авторів публікацій можуть не співпадати з точкою зору редколегії.

Технічна редакція:
Вікторія МАКАРОВИЧ

Відповідальний за випуск:
Роберт БАЧО

Коректура англomовного тексту

Ніна ПОЙДА-НОСИК

Обкладинка:
Габор ПОТОКІ
УДК:

Бібліотечно-інформаційний центр «Опацої Черє Янош» при
Закарпатському угорському інституті імені Ференца Ракоці ІІ

**Публікація видання здійснюється за сприяння
Інституту Стратегічних Досліджень Угорщини.**

*Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації
Серія КВ №25089-15029Р від 08.11.2021 р.*

Засновник наукового журналу:

Закарпатський угорський інститут імені Ференца Ракоці ІІ.

Адреса: 90202 м. Берегове, пл. Кошута, буд.6.

Офіційний сайт наукового журналу:

<https://aab-economics.kmf.uz.ua/aabe>

Видавництво: Закарпатський угорський інститут ім. Ференца Ракоці ІІ, 90202, м.Берегове, пл. Кошута, буд.6. (E-mail: aab-economics@kmf.org.ua), Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру видавців, виготовлювачів і розповсюджувачів видавничої продукції Серія ДК №7637 від 19 липня 2022 р.

Друк: ТОВ «РІК-У» (адреса: вул. Гагаріна 36, м.Ужгород, 88000. E-mail: print@rik.com.ua). Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру видавців, виготівників і розповсюджувачів видавничої продукції Серія ДК5040 від 21 січня 2016 р.

Підписано до друку 20.12.2023.

Шрифт «Times New Roman».

Папір офсетний, щільністю 80 г/м².

Друк цифровий. Ум. друк. арк. 47,76.Формат 70x100/16.

Замовл. №456. Тираж 50.